

Валентин Дрозда
д.с.-г.н., професор,
Марина Кочерга

к.с.-г.н.,
Роман Андрусик,
завідувач відділу,
Заліщицький аграрний коледж НІБіПУ,
м. Заліщики

БІОЦЕНОТИЧНІ ПРИНЦИПИ ІНТЕГРОВАНОГО ЗАХИСТУ НАСАДЖЕНЬ ВІД ШКІДЛИВИХ ОРГАНІЗМІВ

Овочівництво в Україні традиційно було й залишається однією з провідних галузей сільськогосподарського виробництва [1].

Досить характерною особливістю нинішнього вітчизняного овочівництва є переміщення його центру з колективних господарств у невеликі за розміром приватні - присадибні та фермерські. У той же час, вирішальною складовою технологій вирощування овочів є галузь захисту рослин. При цьому визначальною умовою є різке скорочення використання пестицидів хімічного походження, оскільки більшість вирощеного урожаю споживається у свіжому вигляді [2].

Експериментальні роботи проводились протягом 2007 – 2010 років у фермерських та приватних господарствах Київської, Хмельницької та Тернопільської областей, на прикладі білоголової капусти, сумісними науковими дослідженнями Української лабораторії якості та безпеки продукції АПК, як складової частини Національного університету біоресурсів і природокористування України, та фахівцями ВП НУБіП України «Заліщицький аграрний коледж ім. Є. Храпливого».

Дослідження проводилися щодо захисту насаджень розсадних овочевих культур від шкідливих організмів за такою схемою:

- ✓ оригінальна технологія, яка включала в себе моніторинг фітофагів; замочування коренів розсади в препараті Актара в.г.; проведення агротехнічних прийомів; культивування нектароносів; розселення трихограми;
- ✓ елементи технології вирощування, які включали в себе замочування коренів розсади, Актара в.г.;
- ✓ елементи технології вирощування, що полягали у розселенні трихограми в 4 прийоми;
- ✓ регіональна технологія – застосування виключно хімічних засобів захисту рослин;
- ✓ контроль – без проведення заходів захисту рослин.

Дослідження проводилися згідно загальноприйнятих методик в ентомології. Отриманий цифровий матеріал обробляли статистично.

Аналіз цифрових матеріалів таблиці 1 свідчить про те, що за високого початкового рівня чисельності фітофагів – у півтора – два рази вище порогового, досягнуто вираженого позитивного результату на ділянках, де реалізовували оригінальну технологію.

Підсумкова ефективність запропонованої технології становила до 90,3%. Це забезпечило урожай на рівні 32,7 ц з площі 0,05 га. Крім господарської ефективності, досить важливою характеристикою є і популяційна структура фітофагів. Якщо на цьому варіанті до початку досліджень на 1м² було 5,8 екземплярів лялечок совки, то після закінчення вегетаційного періоду в діапаузувало тільки 0,6 особин.

Таблиця 1

Ефективність технології інтегрованого захисту насаджень білоголової капусти в приватному секторі від комплексу фітофагів (2007-2010 рр.)

Технології та елементи, що порівнюються	Норми витрати препаратів, л (культ. трихограми, тис. самиць 0,05 га	Початковий рівень чисельності капустяної совки, личинок / м ²	Ефективність технологій, %	Урожай ц / 0,05 га	Діапаузвало личинок совки, екз / м ²
Моніторинг фітофагів; Замочування коренів розсади, Актара в. г.; Агротехнічні прийоми; Культивування нектароносів; Розселення трихограми (Оригінальна технологія)	1,5 г/л води (1,5+2,0+1,5+1,5)	5,8	90,3	32,7	0,6
Замочування коренів розсади, Актара в. г.;	1,5 л води	5,2	71,2	24,9	1,6
Розселення трихограми, 4 прийоми	1,5+2,0+1,5+1,5	5,4	69,5	26,2	1,8
Золон к. е., 1 прийом; Фастак, к.е. 1 прийом; Матч к.е., 2 прийоми (Регіональна технологія)	2,0 0,15 0,4+0,4	6,1	88,7	33,6	0,7
Контроль	-	5,2	-	15,4	7,8
НІР ₀₅	-	-	4,8	5,7	-

Цифрові показники запропонованої технології не поступалися регіональній, складові частини якої передбачали використання хімічних інсектицидів. Суттєвим є те, що кінцевий результат досягався різними шляхами. У запропонованій технології підсилюються природні регуляторні процеси, а також розселяється трихограма, без негативної дії на урожай та довкілля. Регіональна технологія передбачає тотальне знищення як шкідливих так і корисних видів комах, оскільки застосовуються хімічні засоби захисту рослин.

Нашими дослідженнями встановлено, що ефективність замочування кореневої системи розсади капусти та розселення трихограми були майже однаковими (відповідно 71,2 та 69,5%) і значно поступалися оригінальній та регіональній технологіям.

Таким чином, запропонована оригінальна технологія захисту насаджень розсадних овочевих культур на прикладі білоголової капусти характеризується високою біологічною та господарською ефективністю. Складові її частини – агрономічні прийоми, культивування нектароносів та розселення трихограми.

Література

1. Лапа О. М. Сучасні технології вирощування і захисту овочевих культур / Лапа О. М. Дрозда В.Ф., Гоголев А. І. - К.: « Колобіг », 2004. – 111 с.
2. Лапа О.М. Екологічно безпечні інтенсивні технології вирощування та захисту овочевих культур / Лапа О. М., Дрозда В. Ф., Пшець Н. В. - К.: «Колобіг», 2006. – 183 с.